

Inbreng verslag van de Partij van de Arbeid over Regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen (jeugdwet) 33684

Inleiding

De leden van de Partij van de Arbeid hebben met veel belangstelling de jeugdwet doorgenomen. Volgens de leden van de Partij van de Arbeid dient het huidige jeugdzorgstelsel gewijzigd te worden door middel van een transformatie. Het huidige stelsel jeugdzorg is namelijk een versnipperd, vertragend en inefficiënt systeem geworden dat niet beantwoordt aan de kwaliteit van zorg voor jeugdigen die de leden voor ogen hebben. Door de regie en financiering in één hand te geven, in dit geval de gemeenten, kunnen gezinnen met name gezinnen met multiproblematiek een integrale hulp/zorg krijgen die wordt geregisseerd door één hulpverlener. Geen 17 hulpverleners die in één gezin rondlopen en langs elkaar heen werken. Gezinnen en kinderen dienen op tijd en de juiste zorg te krijgen. Problemen dienen vroegtijdig gesignaleerd en verholpen te worden, zodat problemen niet escaleren en zodat specialistische zorg en jeugdbescherming niet ingezet hoeven te worden. De nieuwe jeugdwet biedt daarvoor een goede basis en geeft gelegenheid om de transformatie te realiseren. De leden hebben nog een aantal vragen.

De verantwoordelijkheid van de gemeente

De leden van de Partij van de Arbeid vinden transformatie van het jeugdzorgstelsel een belangwekkend onderdeel van de transitie. Het efficiënter en effectiever organiseren van jeugdhulp is namelijk een belangrijke doelstelling teneinde het stelsel te verbeteren. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor deze transformatie. Kan er in de aanloop naar de transitie een koplopersgroep van gemeenten opgezet worden die gaan experimenteren en innoveren? De kennis die daarbij wordt opgedaan, kan vervolgens gedeeld worden met andere gemeenten.

De leden van de Partij van de Arbeid hebben vaak gepleit voor een innovatieplatform om experimenten en innovatie alvast mogelijk te maken, zodat gemeenten kennis kunnen vergaren over het vormgeven en invoeren van jeugdhulp. Hoe staat het met dit innovatieplatform? Hoe gaan de staatssecretarissen innovatie en experimenten stimuleren? De leden van de Partij van de Arbeid zien hoeveel kennis en ervaring zit bij de medewerkers van het huidige jeugdzorgstelsel. Hoe gaan de staatssecretarissen ervoor zorgen dat die kennis bij gemeenten terecht komen? En zou dit innovatieplatform ook alle (versnipperde) kenniscentra (bv. Landelijk kenniscentrum Kinder- jeugdpsychiatrie, kenniscentra LVB etc.) kunnen bundelen met de opdracht om juist de transformatie van onderzoeksterreinen te bewaken, blijven door ontwikkelen en ervoor zorgen dat deze kennis ook op de werkvloer terecht komt. Zodat kennis wordt gedeeld en er een herkenbare plek is waar onderzoek wordt gedaan?

In de huidige jeugdzorg is er veelvuldig sprake van een gezin met meerdere plannen die opgesteld zijn door verschillende hulpverleners. Om één gezin- één plan- één regisseur te kunnen uitwerken, is het van belang dat de kennis over jeugdhulp naar voren wordt gehaald en bij de generalist terecht komt. Hoe gaan de staatssecretarissen de kennis naar voren halen? Hoe deskundig moeten de generalisten aan de voorkant zijn, zodat gezinnen zo snel mogelijk de juiste hulp krijgen? Hoe wordt deskundigheid aan de voorkant van de jeugdhulp gewaarborgd? Hoe wordt de positie van deskundige professionals, zoals een jeugdpsychiater gewaarborgd? Hoe zien de staatssecretarissen de vormgeving binnen de wijkteams? Wat vinden de staatssecretarissen van specialisten met een 'T-profiel' (breed opgeleid met 1

expertisegebied, net als MEE georganiseerd is) die ingezet kunnen worden in deze wijkteams?

De leden van de Partij van de Arbeid houden vast aan het uitgangspunt een gezin- een plan- een regisseur. Dit vraagt om een stelsel dat maatwerk mogelijk maakt en de regie legt in handen van één regisseur (generalist) die het (zorg)plan samen met het gezin opstelt of het plan van het gezin beoordeelt en toeziet op de uitvoering. Deze deskundige regisseur moet de ruimte krijgen om zich in te kunnen zetten voor het gezin. Daarbij mag financiën van gemeenten of erbij halen van andere professionals een rol spelen. Maar volgens de leden mag dit niet leidend zijn en ook niet belemmerend. In de memorie wordt gesproken dat financiële overwegingen niet meespelen bij de noodzaak van een voorziening, maar wel bij het bepalen van de vorm van de voorziening. De leden vragen zich af of hiermee maatwerk en het werk van een regisseur wordt beperkt?

De leden van de Partij van de Arbeid wil graag dat het gezinsplan opener en meer ‘van het gezin’ in plaats van ‘van de hulpverlener is. Met problemen en doelen geformuleerd door het gezin, daarbij ondersteunt door een netwerkberaad, eigen kracht conferentie en/of met hulp van de regisseur die het plan beoordeeld. Het moet bezit zijn van het gezin en leidend zijn voor wat er gebeurt. Is de staatssecretaris het met ons eens dat het dossier van de psychiatrische arts deel uit moet maken van het ene plan van het gezin, anders wordt het een gezin, twee plannen, twee regisseurs? Zo niet, waarom? Is het neerleggen van informatie bij ouders een oplossing om het beroepsgeheim van bijvoorbeeld de arts te handhaven doch niet als een hindernis te hebben voor de hulpverlening? Als ouders weigeren informatie te delen, wat zijn mogelijkheden om informatie wel door te geven (tijdelijke consequenties voor de openheid) als dit het belang van het kind dient, bijvoorbeeld als de hulpverleners zorgen hebben over een gezin en de meldcode kindermishandeling wordt toegepast? Hoe gaan de staatssecretarissen dit nader uitwerken tot een bruikbaar handvat voor gemeenten en instellingen? Zijn professionals al voldoende geëquipeerd om hiermee om te gaan? In hoeverre draagt het professionaliseringstraject hieraan bij? Kan dit als eis worden opgenomen voor gecertificeerde instellingen? Zo niet, waarom?

In de memorie wordt gesproken over de inzet van vrijwilligers en buurtgenoten. Zoals al eerder is verwoord door de PvdA gaan wij uit van het principe: “It takes a village to raise a child”. Er zit een grote kans in het verbinden van inwoners uit een wijk, de school, het consultatiebureau en het versterken van de pedagogische civil society. Hoe moeten de leden van de Partij van de Arbeid de inzet van vrijwilligers en buurtgenoten zien? Hoe wordt deze inzet ingevuld? Kunnen vrijwilligers en buurtgenoten naast preventie ook jeugdhulp blijven aanbieden (zoals homestart) of moeten ze voldoen aan onmogelijke eisen?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn erg bezorgd over de samenwerking straks tussen gemeenten en het onderwijs. Deze samenwerking achten de leden van cruciaal belang voor het organiseren van zorg dichtbij in de vertrouwde omgeving van kinderen. Waarom is niet gekozen om deze samenwerking in de wet te verankeren? Kan de staatssecretaris nadere toelichting geven op de verantwoordelijkheidsverdeling tussen scholen en gemeenten voor de zorg voor jeugd vanaf ingangsdatum van de nieuwe wet? Daarnaast wordt de ondersteuning van kinderen met dyslexie bij jeugdhulp ondergebracht. Is het niet verstandiger om dyslexiezorg over te hevelen naar passend onderwijs? Aangezien kinderen met dyslexie juist in het onderwijs die ondersteuning gaan gebruiken.

De leden van de Partij van de Arbeid zien graag congruente regio's ontstaan. Dit zal de zorg voor kinderen alleen ten goede kunnen komen. Wat is het beleid van de staatssecretarissen om meer congruentie te realiseren tussen verschillende samenwerkingsverbanden?

De leden van de Partij van de Arbeid hebben nog een vraag over nazorg adoptie. Hoe wordt deze nazorg geregeld binnen de nieuwe jeugdwet?

De leden van de Partij van de Arbeid vragen zich af welke rol het verdrag inzake het rechten van het kind speelt. Gemeenten zouden zich moeten committeren aan dit verdrag door het te ondertekenen. Wat vinden de staatssecretarissen van deze ondertekening?

Gemeenten moeten een beleidsplan jeugdzorg opstellen. De leden van de Partij Arbeid zijn van mening dat daarbij ook jeugdigen en ouders betrokken dienen te worden. Wat vinden de staatssecretarissen van het voorstel om deze betrokkenheid te verankeren in de wet? Hoe gaan de staatssecretarissen ervoor zorgen dat ook allochtone ouders en jongeren betrokken blijven bij jeugdhulp en dat allochtone ouders de weg naar jeugdhulp gaan vinden?

De leden van de Partij van de Arbeid vinden het nog te onduidelijk welke doelgroepen straks overkomen naar de gemeenten. In de memorie wordt de suggestie gewekt dat deze doelgroepen bekend zijn. Tegelijkertijd verwijst de staatssecretaris naar de brief over langdurige zorg in september als moment van duidelijkheid over de afbakening. Wanneer wordt uitputtend duidelijk welke doelgroepen overkomen naar de jeugdwet en welke groepen in de AWBZ blijven of naar de ZVW gaan?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn zich bewust dat gemeenten moeten samenwerken om bepaalde taken uit te kunnen voeren als het gaat om jeugdbescherming en specialistische hulp. De regionale samenwerking die daardoor ontstaat, staat op afstand van de gemeenteraad. Hoe wordt de controle door de gemeenteraad gewaarborgd? In hoeverre kunnen gemeenteraden colleges aanspreken op beleid dat uitgestippeld is door de regionale samenwerkingsverband? Ontstaat hierdoor een verkoking tussen preventie en voorzieningen aan de ene kant en jeugdbescherming en specialistische zorg aan de andere kant?

De toegang tot jeugdhulp

De leden van de Partij van de Arbeid willen graag nadere toelichting over de verschillende toegangsmogelijkheden binnen de wet. Huisartsen, medisch specialisten, jeugdartsen en het AMHK worden ook gezien als toegangspoorten tot jeugdhulp(en eventueel jeugdbescherming). Hoe verhouden deze toegangsmogelijkheden zich met de beleidsvrijheid van gemeenten die overigens de jeugdhulp mogen bepalen? Volgens de leden kan ook het voorgaande verkoking, die we juist met deze wet proberen te doorbreken, in de hand werken. Hoe beoordelen de staatssecretarissen deze constatering? Welke rol speelt een multidisciplinair samengesteld wijkteam in de toegang? Wat gebeurt er bij geschillen tussen de gemeente en bijvoorbeeld een huisarts?

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Ook hier vragen de leden van de Partij van de Arbeid zich af in hoeverre gemeenten de regie en sturing op het jeugdbeleid kunnen behouden met verschillende toegangsmogelijkheden die de wet biedt? Wat gebeurt er in geval van een geschil of onenigheid tussen gemeenten en andere professionals die jeugdbescherming en/of jeugdhulp kunnen inschakelen?

In de wet wordt opgenomen welke instanties en personen meldingen kunnen doen bij de Raad voor de Kinderbescherming. De leden van de Partij van de Arbeid vragen zich af of het niet verstandig is om onderscheid te maken tussen spoedeisend en niet-spoedeisend. Is het namelijk niet logischer om in niet-spoedeisende gevallen de gemeente te laten aanwijzen wie kan melden? Zo niet, waarom?

De leden van de Partij van de Arbeid willen zich graag laten informeren over de rol van de gezinsvoogd volgens deze wet. De gezinsvoogd moet opnieuw een plan gaan opstellen met het gezin. Dit is na het plan van een generalist (regisseur) een tweede plan waarmee een gezin wordt geconfronteerd. Hoe verhoudt dit zich met 'één gezin één plan'? Wat wordt de verhouding tussen de gezinsvoogd en de generalist? Is hier straks geen sprake van twee regisseurs? Zo niet, waarom? Werkt dit verkokering (tussen preventie aan de ene kant en jeugdhulp, jeugdbescherming en specialistische zorg aan de andere kant) in de hand? Zo niet, waarom?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn bezorgd over de stapeling van administratieve voorwaarden zoals registreren, certificeren, kwaliteitskaders, regels gemeente, protocollen instellingen etc. Hoe beoordelen de staatssecretarissen deze stapeling en hoe gaan zij ervoor zorgen dat bureaucratie wordt voorkomen? Bij Algemene Maatregel van Bestuur kunnen nadere kwaliteitsregels regels te gesteld worden aan jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen, bovenop de regels die al in de wet staan, en eisen gesteld worden aan de bestuursstructuur en waarborgen voor een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering. Hoe verhoudt deze mogelijkheid zich tot het verminderen van bureaucratie voor instellingen en het vergroten van de ruimte voor (en het vertrouwen in) de professional? Is gezien het terugdringen van de administratieve lasten het nodig om naast het wettelijk vastgelegde jaardocument ook het in artikel 4.3.1 genoemde 'verslag over de naleving van deze wet over het voorafgaande jaar met betrekking tot regels omtrent de kwaliteit van de jeugdhulp onderscheidenlijk de kwaliteit van de uitvoering van de taken, het klachtrecht en de medezeggenschap', vast te stellen?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn van mening dat ook naar kinderen geluisterd dient te worden, zeker ingeval van een uithuisplaatsing. Hoe wordt de positie en de mening van kinderen gewaarborgd in de wet? De leden vinden dat er op enig moment het kind aan het woord moet komen om zijn/haar situatie, gevoelens en wensen te kunnen toelichten. Heeft het AMHK, Raad voor de Kinderbescherming en/of de kinderrechter hier een rol? Zo niet, waarom? Welke professionals of instanties zijn het meest geschikt om deze kinderen te horen?

Positie van jeugdigen en ouders en kwaliteit van jeugdhulp

De leden van de Partij van de Arbeid lezen in de memorie dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor vertrouwenspersonen. De onafhankelijkheid van vertrouwenspersonen ten opzichte van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen zou gewaarborgd zijn door de verantwoordelijkheid bij de gemeenten neer te leggen. De gemeenten zijn echter ook verantwoordelijk voor jeugdbescherming en jeugdhulp. Gelet op de beleidsvrijheid gaan gemeenten zelf de jeugdhulp bepalen. Zouden vertrouwenspersonen ook geen positie moeten hebben ten opzichte van de gemeente? Zo niet, waarom?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn van mening dat vertrouwenspersonen een stevige positie moeten krijgen om cliënten van jeugdhulp goed te kunnen ondersteunen. Wat zijn volgens de staatssecretarissen de kerntaken van vertrouwenspersonen

De leden van de Partij van de Arbeid zijn van mening dat er altijd een bemiddelingsgesprek moet plaatsvinden tussen gemeenten en cliënten voordat bezwaar en beroep worden ingeschakeld. Komt er ook aandacht voor dit bemiddelingsgesprek? Wat is hierbij de rol van vertrouwenspersonen?

Behoort bemiddelen tussen ouders en jeugdhulpverleners tot de kerntaken van een vertrouwenspersoon? Zo niet, waarom? Hoe worden cliënten straks op de hoogte gesteld van vertrouwenspersonen?

De leden van de Partij van de Arbeid hebben altijd gehamerd op deskundigheidsbevordering van professionals binnen de jeugdzorg. Waarom is er niet gekozen voor een wettelijke verplichting tot bijscholing van professionals? Gemeenten kunnen ook niet-geregistreerde jeugdhulpverleners inzetten. De leden van de Partij van de Arbeid vragen zich af aan welke eisen deze niet-geregistreerde hulpverleners moeten voldoen. Ook de aanbieder van jeugdhulp en uitvoerder van kindbeschermsmaatregel kunnen niet-geregistreerde hulpverleners inschakelen. Wat is hierbij de rol van de gemeente? Waarom is gekozen voor verantwoording achteraf? In de jeugdwet wordt gesproken over het voorzien in kwalitatief en kwantitatief en een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling die leidt tot verantwoorde hulp. Hoe verhoudt zich dat tot inzet van MBO-geschoolden zoals dat nu regelmatig voorkomt en in de toekomst ongetwijfeld voor zal komen?

Specialistische zorg

De leden van de Partij van de Arbeid hebben nog een aantal vragen over voogdij. De voogdij van uithuisgeplaatste kinderen gaat straks van bureaus jeugdzorg naar gecertificeerde instellingen. Dit zijn concurrerende instellingen, die via aanbesteding een opdracht kunnen verkrijgen. Waarom gaat de voogdij niet naar de overheid (de gemeente), aangezien de overheid verantwoordelijkheid draagt voor uithuisgeplaatste kinderen? Kan de gemeente ook kiezen voor een subsidierelatie met gecertificeerde instelling?

De leden van de Partij van de Arbeid zijn ook van mening dat kinderen moeten opgroeien in gezinnen. Om die reden heeft een pleeggezin of een gezinshuis de voorkeur boven een instelling. In de praktijk is het aantal pleeggezinnen aan het dalen. De voornaamste reden voor het beëindigen van pleegouderschap is vanwege onvoldoende ondersteuning van het pleeggezin door professionals. Hoe voorziet de jeugdwet in de ondersteuning van pleeggezinnen? Welke kans zien de staatssecretarissen voor de toename van het aantal pleeggezinnen onder regie van de gemeente?

Toezicht

De leden van de Partij van de Arbeid maken zich zorgen over de verkokering van het toezicht binnen de jeugdwet. Drie inspecties naast elkaar die elk een stukje van de jeugdzorg inspecteren kan verwarrend overkomen. Waarom kan er niet één inspectie in het leven worden geroepen? In hoeverre worden cliënten betrokken bij de inspectie? Wat vinden de staatssecretarissen van de inzet van ervaringsdeskundigen bij de inspectie?

Gegevensverwerking, beleidsinformatie en vermindering regeldruk

De leden van de Partij van de Arbeid lezen dat de resultaten van jeugdhulp bij gemeenten op basis van input, trough put en output gemeten zal gaan worden. De leden zijn van mening dat de resultaten op basis van outcome meer zeggen over de kwaliteit en resultaten van jeugdhulp en leiden tot een lagere administratielast in de praktijk. Hoe gaan de staatssecretarissen ervoor

zorgen dat outcome een centrale plek krijgt? Hoe gaan de staatssecretarissen sturen op outcome? Kunnen gemeenten straks subsidiecontracten afsluiten of inkopen op basis van outcomecriteria? Wat vinden de staatssecretarissen van de mogelijkheid om gemeenten nu al de gelegenheid te geven zich te oriënteren op inkoop door bij de provincies mee te kijken? Hoe kunnen gemeenten sturen op een verlaging van de administratielast in de praktijk? Wordt er een nulmeting van de administratielast uitgevoerd in de praktijk en een monitor op de medewerkerstevredenheid uitgevoerd om dit monitoren?

Implementatie

Gemeenten die straks hun transitiearrangementen niet op orde hebben, kunnen een aanwijzing vanuit het Rijk verwachten. De leden van de Partij van de Arbeid vinden het van belang dat gemeenten eigenaar worden van de jeugdhulp die zij hebben vormgegeven. Om die reden vragen de leden zich af of er een tussenweg mogelijk is voor de aanwijzing. Is het bijvoorbeeld mogelijk om regio's een gele kaart te geven en een maand extra de tijd te geven om hun arrangementen te verbeteren? Kunnen deze regio's daarbij ondersteunt worden door een team van vliegende keepers vanuit het ministerie en de VNG? Wat gebeurt er met regio's die ondanks de extra tijd hun arrangementen niet op orde hebben?

Financiële aspecten

De leden van de Partij van de Arbeid hebben de paragraaf over de eigen bijdrage gelezen en hebben daar nog een aantal vragen over. Waarom wordt er een eigen bijdrage geïnd? Een waarom is er niet gekozen voor het inhouden op de kinderbijslag, zoals de Raad van State voorstelt? Voor wie is het risico wanneer de begrote bijdrages niet of onvoldoende worden geïnd? Kunnen gemeenten ervoor kiezen de eigen bijdrage niet te innen?

De leden van de Partij van de Arbeid hebben vernomen dat sommige ouders veel waarde hechten aan pgb. Pgb wordt gebruikt door ouders die zelf regisseur kunnen zijn en creatief naar oplossingen zoeken om hun gezin draaiende te houden. Zij willen ook straks graag hun zorg op maat inkopen, maar maken zich zorgen over de kwaliteitseisen. Kunnen zzp'ers of kleine bureaus daaraan voldoen en wordt het niet te ingewikkeld voor het maatwerk dat voldoet aan wat ouders nodig hebben? Kan er in samenwerking met balans en per saldo een keurmerk ontwikkeld worden voor kleine zzp'ers? Is er ook bij deze groep sprake van continuïteit van zorg? Hebben gemeenten dit al voldoende in beeld?

Artikelsgewijze toelichting

De leden van de Partij van de Arbeid lezen in artikel 2.11.2 dat bij AMvB regels gesteld kunnen worden over de wijze waarop het college voorziet in een toereikend aanbod, waarbij onderscheid gemaakt kan worden in categorieën jeugdhulp. Is het proportioneel om te kiezen voor zo'n ruime mogelijkheid tot het stellen van nadere regels? Hoe verhoudt zo'n aanwijzing zich met de financiële verantwoordelijkheid van het college voor het toereikende aanbod?

Daarnaast lezen de leden van Partij van de Arbeid dat artikel 2.12 de minister een aanwijzingsbevoegdheid geeft bij vaststellen van ernstige tekortkomingen in de rechtmatige uitvoering van de wet. Hoe verhoudt deze aanwijzingsbevoegdheid zich tot de Wet Revitalisering Generiek Toezicht waarin specifiek toezicht geschrapt wordt en wat is in dat licht de meerwaarde van dit wetsartikel?

De leden van de Partij van de Arbeid hebben een aantal vragen over artikel 4.1.5 vijfde lid biedt mogelijkheid om via een AMvB te komen tot een continue screening van de jeugdzorgsector via opname in een register. Geldt dat voor alle onderdelen van de sector, dus

bijvoorbeeld ook voor ondersteuning, begeleiding, persoonlijke verzorging? Waarom is gekozen voor een kanbepaling en wat zou een aanleiding kunnen zijn om deze in werking te laten treden? Waarom wordt er op grond van artikel 4.1.7. bij calamiteiten wel melding gedaan aan de inspectie maar niet aan de opdrachtgever / gemeente?